

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

نظام اخلاقی اسلام

درس: دهم

استاد: محب الرحمن رحمانی

m.rahmany@kardan.edu.af

فهرست

• منابع مضمون

- فهرست
- مرور مختصر به در گذشته
- نتایج متوقع از درس
- تملق و چاپلوسی
- تجسس و عیب جویی
- خیانت و غدر
- ظلم
- فحشاء

مرور مختصر به درس گذشته

- نمونه های رزایل اخلاقی فردی
- دروغ و اثر آن
- تکبر و خود سازی
- استهزاء و تمسخر
- غیبت و تهمت
- سوء ظن

نتایج متوقع از درس

فهمیدن عناوین ذیل نتایج متوقع این درس میباشد:

• نمونه های رزایل اخلاقی فردی

• تملق و چاپلوسی

• تجسس و عیب جویی

• خیانت و غدر

• ظلم

• فحشاء

نمونه های رزایل اخلاقی فردی

تملق و چاپلوسی

تجسس و عیب جویی

استهزاء و تمسخر

خیانت و غدر

ظلم

فحشاء

تملق و چاپلوسی

تملق به معنای رفتار ناصحیح و بی‌اصالت است که به منظور کسب فضیلت، پول، موقعیت یا قدرت انجام می‌شود. تملق‌گران با استفاده از کلمات و اظهارات غیرصادقانه، سعی در جذب توجه و رضایت افراد دارند. این رفتار نه تنها در جامعه، بلکه در خانواده، محیط کار و حتی در روابط دینی نیز بسیار شایع است.

چاپلوسی هم به معنای رفتار ناصحیح و غیراصولی است که به منظور کسب فضیلت، پول، موقعیت یا قدرت انجام می‌شود. چاپلوسان با استفاده از رفتارهای ناصحیح و غیراصولی، سعی در جذب توجه و رضایت افراد دارند. این رفتار نه تنها در جامعه، بلکه در خانواده، محیط کار و حتی در روابط دینی نیز بسیار شایع است.

اسلام به شدت مذمت تملق و چاپلوسی را دارد. این دو رفتار نه تنها باعث فروپاشی اعتماد و محبت در جامعه می‌شوند، بلکه باعث تحقیر و تضعیف شخصیت افراد هم می‌شوند. در قرآن کریم نیز آمده است: **"وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَ لَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ"** به معنای "و صورت خود را به مردم نشانه نده و در زمین با تکبر نرو، زیرا خداوند هیچ متکبر و خودپسندی را دوست ندارد".

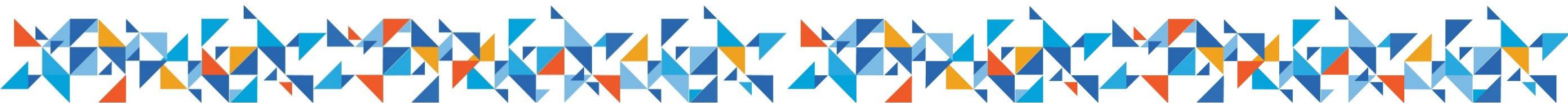
تجسس و عیب جویی

تجسس و عیب جویی نیز از رفتارهای نامطبوع و غیر اخلاقی هستند که در اسلام مذموم هستند. تجسس به معنای دنبال کردن و نظارت بر فعالیت‌های دیگران است که بدون اجازه آن‌ها انجام می‌شود. این رفتار باعث ناامنی و عدم اعتماد در جامعه می‌شود و با احترام به حریم شخصی دیگران در تضاد است.

عیب جویی هم به معنای برجسته کردن عیوب و نقاط ضعف دیگران است که باعث تحقیر و تضعیف شخصیت آن‌ها می‌شود. این رفتار نه تنها با اصول اخلاقی، بلکه با قوانین جامعه نیز در تضاد است.

اسلام به شدت تجسس و عیب جویی را مذمت می‌کند. در قرآن کریم آمده است: **"إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا"**

ترجمه: "خداوند دوست ندارد که بدگویی و ناسزاگویی از دهان شما بیرون بیاید، مگر اینکه شما ظلم شده باشید، و خداوند همیشه شنوا و داناست."

استهزاء و تمسخر

استهزاء و تمسخر یکی از اشکال تکبر میباشد که قرآن کریم این صفت و خصلت بد را به صراحت ممنوع قرار داده است:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ }

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده اید نباید قومی قوم دیگر را ریشخند کند شاید آنها از اینها بهتر باشند و نباید زنانی زنان [دیگر] را [ریشخند کنند] شاید آنها از اینها بهتر باشند و از یکدیگر عیب مگیرید و به همدیگر لقبهای زشت مدهید چه ناپسندیده است نام زشت پس از ایمان و هر که توبه نکرد آنان خود ستمکارند.

خیانت و غدر

برای ساختن جامعه‌ای سالم و پویا، باید از رفتارهای صادقانه و اصولی استفاده کرد و به جای غدر و خیانت، باید به دنبال رضایت خداوند و احترام به حقوق دیگران باشیم. از طرف دیگر، باید به تقوا پیروی کرده و از افعال نیک پرهیز کرد. در نهایت، همه باید به یکدیگر با احترام، صداقت و وفاداری رفتار کنیم تا جامعه‌ای سالم و پویا را بسازیم.

غدر و خیانت نیز از رفتارهای نامطلوب و غیراخلاقی هستند که در اسلام مذموم هستند. غدر به معنای تخلف از قول و وفاداری به تعهدات است که باعث ناامنی و عدم اعتماد در جامعه می‌شود. خیانت هم به معنای نقض قرارداد و تعهدات است که باعث تضعیف شخصیت و اعتماد به نفس شخص می‌شود. هر دو رفتار با اصول اخلاقی، بلکه با قوانین جامعه نیز در تضاد است.

غدر و خیانت در اسلام یک امر ممنوع می‌باشد:

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا

ظلم در هر حالت یک عمل قبیح است و ازین لحاظ هم به دلیل نقلی و هم به دلیل عقلی حرام می باشد.
دلیل نقلی:

کسی هم که در حق دیگران بدی می کند؛ در اصل به خودش ستم کرده است. زیرا در دنیا و آخرت ضرر می کند. اولین ضرر دنیوی او این است که دوست شفیقی را از دست داده و یا دشمنی برای خودش ساخته است و دومین آن، تقاص است در همین دنیا. زیرا یکی از گناهانی که نتیجه اش در همین دنیا دیده می شود، ستم به دیگران است. و نتیجه شوم دیگرش در آخرت است.

در قرآن مجید، آیات زیادی در مذمت ظلم وارد شده است که به برخی از آن ها اشاره می شود: **«انّ الظّالمین لهم عذاب الیم؛ قطعاً برای ستمگران عذاب دردناکی هست» «الا لعنة الله علی الظّالمین؛ آگاه باشید؛ لعنت خدا بر ستمگران باد.» «یوم لا ینفع الظّالمین معذرتهم و لهم اللّعة و لهم سوء الدّار؛ روز قیامت روزی است که عذرخواهی ظالمان سودی به حالشان نمی بخشد و لعنت خدا بر آن ها، و جایگاه بد نیز برای آنان است.»** به کلمه ظلم و ظالمین در قرآن مراجعه کنید تا ببینید چه جزای بزرگی برای ستمکاران در نظر گرفته شده است. **«ألهم من جهنم مهاداً و من فوقهم غواش و کذلک نجزی الظّالمین؛** برای آنان بستری از دوزخ و بر فرازشان پوشش هایی از آتش است و ما این گونه ستمکاران را پاداش

می دهیم.»

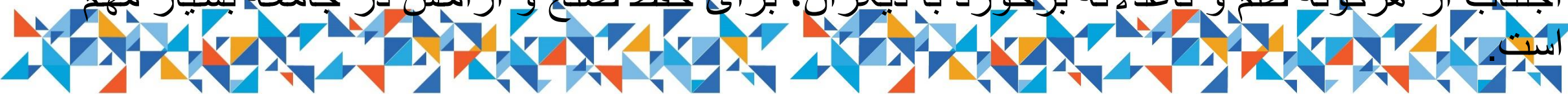

همچنان در احادیث بسیار زیاد حرمت ظلم روایت شده است:

پیامبر اکرم (ص) می فرماید: **(إِنَّ اللَّهَ لِيَمْلِكُ لِلظَّالِمِ حَتَّى إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يَفْلِتِهِ)** خداوند ظلم شخص ستمکار را به تأخیر می اندازد و هر گاه مرتکب آن شد و (توبه نکرد) او را رها نخواهد کرد و بدنبال آن آیه را خواند: **« وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ »** هود-102 (عقاب پروردگار تو این چنین است (که درباره قوم نوح و عاد و ثمود و مدین و غیره گذشت) هرگاه که (بر اثر کفر و فساد ، اهالی) شهرها و آبادیهائی را عقاب کند که ستمکار باشند . به راستی عقاب خدا دردناک و سخت است.) .

دلیل عقلی:

دلیل عقلی بر حرمت ظلم این است که هیچ فرد یا گروهی حق ندارد دیگران را به طور ناعادلانه مورد ضرر و زیان قرار دهد. همچنین، از نظر عقلی، ظلم باعث ایجاد نارضایتی و خشم در جامعه می شود و ممکن است منجر به شورش و اختلافات بزرگتر شود. بنابراین، احترام به حقوق دیگران و اجتناب از هرگونه ظلم و ناعادلانه برخورد با دیگران، برای حفظ صلح و آرامش در جامعه بسیار مهم است.

فحشاء

استفاده از فحشا و بدکلامی در جامعه می‌تواند به شکست فرهنگی، کاهش احترام به دیگران، افزایش تنش‌ها و تعارضات اجتماعی، ایجاد احساس ناراحتی و نارضایتی در افراد، کاهش همبستگی و اتحاد در جامعه، افزایش تبعیض و تمایز بین افراد و ... منجر شود. همچنین، استفاده از فحشا و بدکلامی ممکن است باعث خدشه دار شدن حرمت و احترام به دیگران شود و در برخی موارد ممکن است باعث شکستن دوستی‌ها و روابط اجتماعی شود. به طور کلی، استفاده از فحشا و بدکلامی در جامعه می‌تواند باعث بروز مشکلات و مشکلات جدی در روابط اجتماعی فطری شود.

این یکی از حکمت‌های دینی شده می‌تواند که قرآن کریم هر نوع فحشاء را حرام قرار داده است:

(وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ)

و به [کارهای] ناشایست، آنچه از آن پیدا و یا پوشیده باشد، نزدیک مشوید.

منابع مضمون

1. إحياء علوم الدين للإمام الغزالي
2. أخلاق المسلم للشيخ وهبة الزحيلي
3. د اسلامي حاکمانو اخلاق او صفات للشيخ عبدالباقي حقاني
4. تربية الاولاد للشيخ عبدالله ناصح علوان
5. تحفة الدعاة لإصلاح الرعية والرعاة، دعوت و ارشاد جلب جذب كمپسون
6. خلق المسلم للشيخ محمد الغزالي

پوهنتون كاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشكر